

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

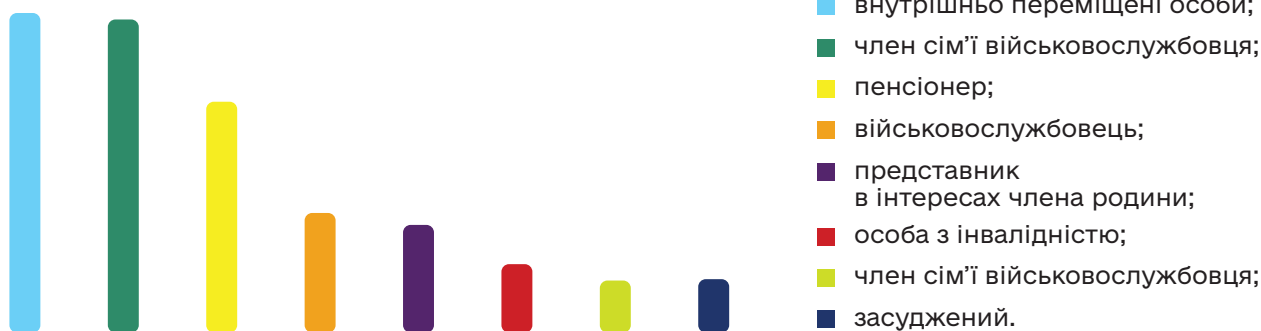
**РІК СТОЇМО
НА СВОЄМУ ФРОНТІ:
ЗАХИСТУ ПРАВ УКРАЇНЦІВ**

#StandWithUkraine

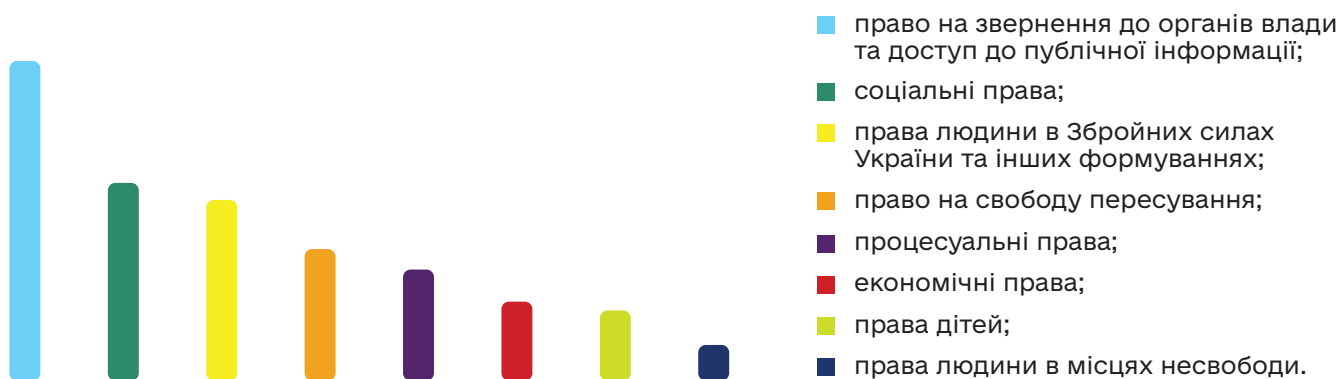
Звернення громадян

Від 24 лютого 2022 року до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини надійшло 48 762 звернення, з них 566 колективних звернень, 48 196 індивідуальних звернень про порушення прав громадян.

Найпоширеніші групи заявників:

Найпоширеніші звернення за категоріями порушеного права:

**“Гаряча лінія”
для звернень:**

**0800-50-17-20
(безкоштовно)**

044-299-74-08

hotline@ombudsman.gov.ua

Права людини в Україні

за рік від початку повномасштабної збройної агресії Росії проти України

461

убита дитина

923

постраждалих дітей

345

зниклих дітей

16 207

дітей, примусово вивезених до Росії

7 199

убитих мирних жителів

11 756

поранених мирних жителів

3 126

зруйнованих навчальних закладів

338

навчальних закладів, що не підлягають відновленню

865

зруйнованих дитсадків

1 124

зруйнованих закладів охорони здоров'я

205

зруйнованих культових споруд (церкви, храми, мечеті)

907

знищених об'єктів культури

149 354

зруйнованих будинків

117

вокзалів та станцій

14

тепло-енергетики

572

котелень

1.4

млн

мільйона людей без доступу до води через руйнування інфраструктури

4.6
млн

мають обмежений доступ до води

14.03
млн

осіб залишили свої домівки

4.8
млн

громадян стали ВПО

8.1
млн

осіб стали біженцями або отримали тимчасовий захист за межами України

Рік боротьби за життя

З 24 лютого 2022 року життя українців поділилося на “до” і “після”. Українці втрачають своїх рідних, свої домівки, своїх дітей, своє майно, своє життя. Це горе принесла Російська Федерація. Вона чинила звірства та вбивали мирних людей в Бучі, Ірпені, Гостомелі, Бородянці, Херсоні, Лимані, Кременчуці та сотні інших населених пунктах. Росія зруйнувала відомий Ан-225 “Мрія” – найбільший та найпотужніший у світі транспортний літак. Росія зруйнувала Маріуполь. Кожен українець пам’ятає, як 16 березня російська авіація скинула надпотужну бомбу на драматичний театр у центрі Маріуполя, де перебували діти та мирні мешканці вже майже зруйнованого міста. Українці пам’ятають як 27 червня Росія здійснила ракетний удар в торговий центр у місті Кременчук. Українці пам’ятають 14 січня, коли російська ракета зруйнувала житловий будинок у Дніпрі. Також українці пам’ятають 10 жовтня – це день, коли завдали першого масованого ракетного удару по енергетичній інфраструктурі України.

Росія скидала і скидає ракети на пологові будинки, школи, садочки, житлові будинки, лікарні. Вона руйнує комунікації та виводить з ладу енергетичні об’єкти. Вона лишає після себе руїни, закатованих людей та нові могили.

Окупація та геноцид – ось справжнє лице Росії!

Українці не зможуть пробачити ніколи усі втрати та зруйновані долі.

“Апетити” Росії стали очевидними всьому світу. Вона не бачить кордонів. І вона не зупиниться, якщо її не зупинити!

Аби захистити кордони своєї країни, світу варто допомогти захистити кордони України.

Будьте поруч з Україною, допомагайте та підтримуйте її. Не дайте Росії зруйнувати те, що кожен з нас дуже довго будував!

Діти війни

За 1 рік війни відомо про загибель 461 дитини. Ще 923 дитини отримали поранення або травми, 345 дітей вважаються зниклими безвісти внаслідок збройного конфлікту, 16 207 дітей були вивезені до Російської Федерації.

За 1 рік повномасштабного вторгнення РФ знищила 3 126 навчальних закладів: 338 навчальних закладів, які не підлягають відновленню, 865 зруйнованих дитсадків.

У ніч на 23 листопада російські війська обстріляли Вільнянськ, що в Запорізькій області. Ракети влучили в **пологове відділення** місцевої лікарні. Внаслідок ракетного обстрілу було зруйновано двоповерховий корпус пологового відділення. **Жертвою стала новонароджена дитина.** Рятувальникам ДСНС вдалося дістати з-під завалів її матір та лікаря.

Життя новонародженого хлопчика, якому було **лише 2 дні**, забрала Російська Федерація. З кожним днем кількість вбитих дітей зростає. З кожним днем збільшується кількість травмованих дітей та тих, кому ампутують кінцівки.

В Україну вдалося повернути дитину, яка жила в прийомній сім'ї в Росії

16-річний Сергій, якого 8 місяців тому вивезли в Росію, повернувся в Україну.

Хлопець жив поблизу Маріуполя (Україна), незадовго до війни втратив батьків, однак має сестру, а нині ще й небайдужих співвітчизників, які готові йому допомагати. Після захоплення російськими окупантами рідного населеного пункту, його та багатьох інших дітей вивезли в Донецьк, а згодом до Росії.

Дитячий Омбудсман Російської Федерації Марія Львова-Белова, яка приїжджала для "милого спілкування" з дітьми на камеру пропагандистських ЗМІ, вирішила долю Сергія та інших вивезених українських дітей – усиновлення в російську сім'ю. Родина, в якій довелося бути хлопцю, мала трьох власних дітей та вже одну усиновлену. З новою "сім'єю" Сергій не розмовляв.

"Я просто вчився в коледжі, розмовляв з друзями, з якими там познайомився", – розповів хлопець, який там освоював напрям автомеханіки.

На щастя, ставлення в тій родині до нього було не жорстоким, однак увесь час його не покидала думка про те, що він повинен повернутися на Батьківщину. Допомогу знайшов в інтернеті.

"Я хочу повернутися з РФ в Україну", – повідомлення, яке відправив Сергій у одному з чат-ботів і отримав відповідь, що йому в цьому допоможуть.

Його зустріли на кордоні з Україною й він щасливий, що нарешті вдома.

На запитання, що відчув, коли перетнув кордон з Україною, Сергій з найщирішою усмішкою відповів, що був дуже радий.

На вокзалі, де ми його очікували, поблизу Поїзда святого Миколая від "Укрзалізниці" хлопець отримав необхідний для навчання подарунок – ноутбук від Голови Представництва ЮНІСЕФ в Україні Мурата Шахіна.

Офіс Уповноваженого, своєю чергою, подбає про те, аби наш патріот насамперед отримав належну психологічну допомогу та офіційного опікуна в особі сестри, за потреби – медичну допомогу, відновив навчання.

Вражені цілеспрямованістю юного українця та його непереборним бажанням повернутися додому. Це приклад того, що є в українцях – наша незламність і наполегливість. Його історія це історія боротьби за те, щоб бути вільним, жити вільно та поруч із вільними людьми! Україна продовжує боротися за таких цілеспрямованих дітей, які виростуть її гідними громадянами!

Протягом року Офіс Омбудсману опрацював **1 130 звернень**, у яких були порушені 1 905 питань з прав дітей.

Опрацював **392 проекти** нормативно-правових актів.

Здійснив **369 моніторингових візитів** до установ та закладів різних форм власності та підпорядкування, місцевих органів влади, освітніх закладів, закладів соціального захисту та інших установ для дітей в рамках реалізації стратегічних напрямів діяльності.

Олена Вихор

Представник Уповноваженого з прав дітей, сім'ї, молоді та спорту

✉ vykhor@ombudsman.gov.ua

Звільнення військовополонених та цивільних заручників

До Офісу Уповноваженого за рік надійшло **11 217 звернень** в секторі оборони, з яких:

6 656 – усних звернень на “гарячу лінію”,

4 561 – письмових звернень (з них 51% – стосувались питань визволення з полону військовополонених та розшуку безвісти зниклих військових; 16% – питань розшуку зниклих безвісти та незаконно затриманих цивільних громадян (цивільних заручників); 21% – захисту прав військовослужбовців та членів їх сімей; 12% – захисту прав осіб, які мають статус ветеранів військової служби та служби в органах сектору безпеки й оборони),

5 760 – листів надісланих державним органам за результатами розгляду звернень громадян України, з них 3322 – відповіді заявникам,

41 – моніторинговий візит,

70 – актів реагування за результатами моніторингових візитів, з яких 66 щодо додержання прав військовослужбовців, поліцейських, ветеранів та інших осіб, 4 – колишніх українських військовополонених,

400 – проектів нормативно-правових актів опрацьовано.

3 полону росіян вдалося визволити 1 863 українців.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець та його представник у секторі безпеки увійшли до складу Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими. Вони беруть участь в організації процесу звільнення військовополонених та цивільних заручників і безпосередньо присутні під час таких звільнень.

Окрім того в питаннях повернення українських бранців та цивільних заручників додому налагоджений додатковий канал перемовин з російською стороною – Уповноваженою з прав людини в РФ Тетяною Москальковою:

– відбулося 5 зустрічей, в тому числі за посередництва турецького омбудсмена;

– триває діалог щодо створення гуманітарного коридору, репатріації тяжкопоранених та тяжкохворих військовополонених, повернення цивільних громадян, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії РФ проти України.

Мета України – повернути кожного українця на рідну землю.

Всі звільнені отримують медичну допомогу, проходять реабілітацію, відновлюють банківські картки та документи.

Україна зацікавлена у залученні авторитетних міжнародних інституцій до налагодження посередницьких функцій задля відвідування місць незаконного утримання громадян України й здійснення неупередженого та об'єктивного моніторингу дотримання їхніх прав.

Це **Максим Колесников**, мобілізований київський бізнесмен, який потрапив у полон в березні 2022 року під Києвом.

На фотографії після звільнення його впізнали не одразу – кремезний чоловік 1977 р.н. схуд майже вдвічі й сильно посивів у неволі.

Українець, якого щойно звільнили з полону, вперше за майже рік бачить фрукт. Спробувавши яблуко, він сказав: “Воно чудове. Просто круто!”

Це **Михайло Діанов**. Він потрапив до російського полону після виходу з заводу "Азовсталь", що у Маріуполі, 20 травня 2022 року. У полоні пережив знущання та катування, схуд на 40 кг. Був звільнений з полону 21 вересня разом з іншими 214 військовими.

Діанов отримав кульові поранення обох ніг та правої руки. У нього не вистачало 4см кістки у верхній кінцівці. Люди збирали йому гроші на операцію та відновлення. 13 грудня Діанову прооперували праве плече в Сент-Луїсі. Операція пройшла успішно. Гроші, які не знадобилися, Михайло віддав на реабілітацію побратимів. Це 23 мільйони 430 тисяч гривень.

Михайло Діанов “після” і “до” російського полону

В Офісі Уповноваженого з прав людини відбуваються зустрічі з рідними зниклих безвісти, полонених та загиблих українських військовослужбовців. Родичів військовополонених цікавлять шляхи пошуку зниклих безвісти захисників, повернення тіл загиблих, умови перебування та допомога тим, хто нині у російському полоні.

Такі зустрічі допомагають владі напрацьовувати нові шляхи, аби надати чіткі відповіді та надати допомогу тим, хто її потребує.

Олександр Кононенко

Представник Уповноваженого з прав людини в системі органів сектору безпеки й оборони

✉ kononenkoov@ombudsman.gov.ua

Люди без дому всередині країни

Через російське збройне вторгнення в Україну внутрішньо переміщеними особами стали:

- ~ **4,9 млн** українців.
- ~ **14 млн** осіб, були змушені виїхати за межі України,
- ~ **46 тис** осіб примусово переміщені (депортовані),
- ~ **13 млн** осіб нині проживають в районах проведення бойових дій або на тимчасово окупованих територіях.

15.08.2022 в Офісі Уповноваженого утворили новий напрямок із захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України.

За період вересень 2022 року – січень 2023 року за напрямком захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України поновлено права щонайменше 836 осіб. Тобто, за відповідним напрямком **за день поновлюються права приблизно 8 осіб.**

У грудні 2022 року представлена **перша за 9 років війни Спеціальна доповідь Уповноваженого** щодо додержання прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

У Спеціальній доповіді надали 54 рекомендації органам державної влади, правоохоронним органам та органам місцевого самоврядування, за виконанням яких здійснюється контроль.

Документ розглянутий профільним комітетом та очікує заслуховування у Верховній Раді України.

Від початку 2022-го року до Уповноваженого надійшли звернення про 2 087 порушень прав ВПО. Найпоширенішими порушеннями є порушення у сфері соціального захисту (40%); 30% склали порушення у сприянні реалізації прав ВПО, решта – житлові питання, питання свободи пересування, права на освіту, пенсійного забезпечення, тощо.

Фільтраційні табори

За даними громадської організації «Центр громадянських свобод» влада РФ пропустила через так звану фільтрацію від 1 до 2 мільйонів громадян України.

Якщо люди не проходять цю фільтрацію, потрапляють у так звані **фільтраційні табори**. Їх можна порівняти лише з **концентраційними таборами**. На кінець вересня 2022 року було відомо про принаймні 19 фільтраційних таборів на окупованих територіях України.

За інформацією правозахисників, у фільтраційних таборах фіксуються численні випадки катувань. Затримані утримуються в нелюдських умовах, не мають доступу до інформації. Вони не мають належної медичної, юридичної допомоги, їм заборонено спілкуватися з рідними.

11 листопада українські військові звільнили місто Херсон від окупації росіян, який вони захопили від початку повномасштабного вторгнення в Україну.

На території звільненої Херсонської області встановили **9 катівень**. Також виявили **432 тіла цивільних людей, які були вбиті**.

Визволення від російських військових Херсонщини відкрило нові факти жорстокого поводження – жителі області піддавалися жорстокішим методам катування, ніж в тих областях, що раніше були під тимчасовою окупацією – Харківщина, Київщина, Чернігівщина.

На території вказаних областей ми фіксували катівні, але на території Херсонської області вперше були встановлені факти (зі свідчення людей, які перебували в цих катівнях), що одночасно **в камерах катівень тижнями цілодобово тримали чоловіків і жінок разом**. Тортури, побиття, сексуальне насильство, але чоловіків і жінок разом – не тримали. При чому, їх не випускали тижнями. Навіть в туалет треба було ходити жінкам при чоловіках, а чоловікам – при жінках.

У кожній камері були встановлені відеокамери для спостереження. Такий цілодобовий відеонагляд записувався зі звуком. На цьому окремо наголошують наші громадяни, які піддавалися тортурам, і пояснюють, що вони це чітко розуміли. Бо як тільки херсонці починали говорити про окупацію, то миттєво до камер забігали люди в масках і всіх жорстоко били.

Також була окрема камера, де тримали підлітків. Дітей, які там перебували вдалося встановити та поспілкуватися з ними.

Ольга Алтуніна

Представник Уповноваженого Верховної Ради України з питань захисту прав громадян, постраждалих внаслідок збройної агресії проти України

✉ altuninaom@ombudsman.gov.ua

Робота на міжнародній арені

Від початку війни демократичний світ об'єднався навколо України. Десятки країн висловлюють підтримку не тільки на словах: вводять санкції, надають гуманітарну та військову допомогу.

Найбільше Україну підтримали такі країни як Польща, Естонія, Латвія, США, Литва, Португалія, Велика Британія, Італія, Іспанія, Словаччина, Чехія, Франція, Канада, Нідерланди, Болгарія, Данія, Німеччина, Норвегія, Румунія, Словенія.

Делегації Офісу Омбудсмана регулярно мають зустрічі з міжнародними партнерами, в тому числі з представниками ЄС, ООН, ОБСЄ, Ради Європи, Міжнародного Комітету Червоного Хреста, USAID, Головами національних інституцій з прав людини (НІПЛ), керівництвом мереж НІПЛ та Омбудсманом іноземних держав.

Для отримання належного захисту прав громадян України за кордоном відкрили відкрито 2 тимчасові представництва Уповноваженого за кордоном, зокрема у Великій Британії та у Республіці Ірландія.

Вперше в історії існування Європейської мережі національних інституцій з прав людини (ENNHRI) Голова Сірпі Раутіо та Генеральний секретаря Деббі Конер здійснили візит в Україну.

Вперше за всю історію існування посади Уповноваженого ініційовано процес оцінки міжнародними партнерами інституційної спроможності на відповідність глобальним принципам функціонування Національної інституції з прав людини (НІПЛ).

Уповноважений з прав людини Дмитро Лубінець мав зустріч з Президентом Турецької Республіки Ресер Таууір Erdoğan.

Під час зустрічі обговорили питання:

- щодо свободи політв'язнів “бранців Кремля”, які були свавільно затримані та ув'язненні Росією і на їхнє переконання скоїли кримінальні злочини на території Криму;
- повернення додому українських важкопоранених військовослужбовці, які нині перебувають на території РФ;
- повернення цивільних громадян України, які відбувають великі тюремні терміни з 2014 року на території Росії та на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей;
- повернення цивільних українців, яких незаконно затримали і утримують на території Росії від 24 лютого 2022 року.

Особливу увагу звернули на важливості знайти юридичний механізм, який допоможе повернути додому всіх цивільних заручників, громадян України, які перебувають у тюрмах Російської Федерації.

Ольга Стрепochenко

Директор Департаменту міжнародного співробітництва та європейської інтеграції

✉ strepochenko@ombudsman.gov.ua

Захист інформації під час війни

Ще до початку війни українські інформаційні системи зазнали потужних атак російських хакерів. Від початку широкомасштабної відкритої агресії РФ **інтенсивність кібератак** не знижується. Російські хакери намагаються отримати доступ до персональних даних українців, а також завдати шкоди українським інформаційним системам. Ці атаки координуються з атаками на критичну інфраструктуру і є частиною воєнної агресії РФ.

Витік персональних даних українців загрожує тим, що військові РФ та спецслужби ворога використовують їх проти нашого населення. Витік чутливих даних **загрожує роботі органів влади та критичної інфраструктури**. Тож під час війни та протистояння російській агресії питання захисту даних в інформаційних системах постає більш гостро.

За рік Департамент отримав **13 326** повідомлень про порушення прав людини на інформацію. Відкрито **605 проваджень** з метою здійснення заходів реагування та поновлення прав громадян.

Представниця Омбудсмана з інформаційних прав Юлія Деркаченко взяла участь у 43-ій пленарній сесії Комітету Конвенції Ради Європи "Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних". На цій сесії ухвалили **рішення про обмеження участі Російської Федерації у Комітеті без права участі в прийнятті рішень цим органом та права голосу**.

Відбулося це через внесення поправки до Правил процедури T-PD та умови участі Російської Федерації в T-PD, які набули чинності негайно.

З 24 лютого 2022 року Росія перебуває у стані війни проти України. Як наслідок, 16 березня 2022 року її виключили з Ради Європи. Таким чином, Росія більше не є учасницею тих конвенцій і протоколів, укладених у рамках Ради Європи, які відкриті лише для її держав-членів. Вона також перестала бути Високою Договірною Стороною Європейської конвенції з прав людини з 16 вересня 2022 року.

Юлія Деркаченко

Представник Уповноваженого
з інформаційних прав

✉ derkachenko@ombudsman.gov.ua

Захист щодо рівних прав і свобод людини

Протягом року в Офісі Уповноваженого опрацювали **870 звернень** за напрямком рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів.

Здійснили **26 моніторингових візитів** стану додержання прав осіб, які постраждали від домашнього насильства, за результатами яких органи державної влади та місцевого самоврядування отримали рекомендації щодо усунення проблемних питань, які було виявлено.

Торгівля людьми

На деокупованих територіях України підвищується кількість осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Примусова праця, різні види експлуатації, а також використання у збройному конфлікті відповідно до чинного законодавства є нічим іншим як торгівлею людьми.

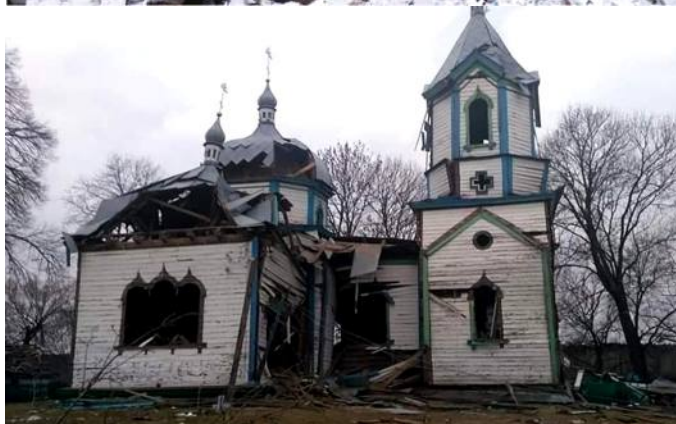
Переважна більшість звернень до Уповноваженого з питань протидії торгівлі людьми стосується саме додержання прав осіб, які піддавались експлуатації під час перебування в полоні.

Так, до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини звернувся чоловік, який повідомив, що постраждав від психологічного та фізичного насильства, а також трудової експлуатації під час перебування в полоні.

Внаслідок реагування Уповноваженого, Національною соціальною сервісною службою України заявнику встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, що надає йому змогу безоплатно отримати медичну, психологічну, соціальну, правову та інші види необхідної допомоги, а також скористатися послугою притулку.

За час війни росіяни вже зруйнували в Україні 205 культових споруд (церков, храмів, мечетей).

Зустріч із представниками Всеукраїнської Ради Церков та релігійних організацій

"Я перервав 25-річне мовчання інституції у спілкуванні з представниками різних конфесій. У своїй вітальній промові, насамперед подякував представникам церков і релігійних організацій за їхню активну участь у допомозі цивільному населенню упродовж більше як 8 років військової агресії Російської Федерації проти України. В останні місяці повномасштабного вторгнення ми бачили героїзм представників різних релігій і конфесій в питаннях евакуації та організації "зелених коридорів" для порятунку цивільного населення, їх розселення та організації життя в місцях переселення"

Дмитро Лубінець,
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
(Омбудсман України)

Зустріч із Вселенським Патріархом Варфоломієм

Під час аудієнції з Його Все-святістю, Архієпископом Константинополя – Нового Риму і Вселенським Патріархом Варфоломієм обговорили питання миру. Омбудсман України подякував за молитви та всебічну підтримку українського народу, який бореться за життя, за право будувати свою незалежну державу, в якій панують норми права і моралі. Крім того, розповів про гуманітарні проблеми та питання, пов'язані з репатріацією важкопоранених, обмінами військовополонених та поверненням цивільних заручників.

Своєю чергою, Варфоломій зазначив, що вже надіслали листа Митрополитам, які перебувають в Європі, щоб вони подбали про українців, які зараз там. Тобто кожна митрополія, яка знаходиться у Вселенського патріархату в Європі, подбає про українців.

Закон «Про національні спільноти України»

У грудні 2022 року Верховна Рада України, виходячи з інтересів Українського народу - громадян України всіх національностей щодо розбудови суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, прийняла Закон «Про національні меншини (спільноти) України».

Працівники Секретаріату Уповноваженого Верховної ради з прав людини активно приймали участь у розробці проекту закону у складі робочої групи, а також проводили правові консультації щодо його відповідності національним і міжнародним нормам права.

Європейська Комісія у своїй оцінці щодо заяви України на членство в Європейському Союзі визначила правове регулювання питання національних меншин одним із семи ключових та пріоритетних критеріїв, які Україна має виконати.

Тому для України, прийняття Закону «Про національні меншини (спільноти) України», є важливим кроком щодо розбудови суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави та вступу в ЄС.

Михайло Спасов

Представник Уповноваженого з рівних прав і свобод, прав національних меншин, політичних та релігійних поглядів

✉ spasov@ombudsman.gov.ua

Національний превентивний механізм

З метою належного виконання зобов'язань України за Факультативним протоколом до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Департаментом з питань реалізації національного превентивного механізму та працівниками Секретаріату в регіонах за рік було здійснено **345 відвідувань місць** несвободи у тому числі:

- **134** – центральний апарат;
- **211** – регіональні працівники.

Опрацювали **35 проєктів** нормативно-правових актів.

Розглянули **533 звернення** громадян.

НПМ являє собою створену на національному рівні систему відвідувань будь-якого місця, що знаходиться під юрисдикцією та контролем держави Україна, де утримуються чи можуть утримуватися особи, позбавлені волі, за розпорядженням державного органу чи за його вказівкою, або з його відома чи мовчазної згоди, для цілей недопущення катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

З початку військової агресії проти України відвідування місць несвободи були майже повністю призупинені у зв'язку із реальною загрозою життю працівників НПМ, логістичними перепонами та з інших підстав.

Із жовтня 2022 року повноцінне функціонування національного превентивного механізму відновлено.

Під керівництвом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Дмитра Лубінця створили Консультативну раду з питань НПМ, членами якої стали представники громадськості, фахівці та науковці. На першому засіданні Консультативної ради затвердили список представників громадських організацій для участі у відвідуваннях місць несвободи за формулою «Омбудсман+».

Попри усі складнощі Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини продовжено здійснення функцій НПМ **на території України**, міжнародні зобов'язання за Факультативним протоколом до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання виконуватимуться й надалі.

Віталій Нікулін

Представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи

✉ nikulin@ombudsman.gov.ua

Захист соціально-економічних прав людини в Україні в умовах війни

Департамент моніторингу додержання соціальних та економічних прав, який **захищає права людини і громадянина** на соціальний захист; охорону здоров'я; власність; освіту та культуру; працю та підприємницьку діяльність; безпечне довкілля; як споживачів.

За рік департамент отримав **14 874 (35%)** повідомлення з 42 485, які надійшли до Офісу Уповноваженого. Найбільше повідомлень від громадян надійшло щодо порушення їхніх прав **у сфері соціального захисту населення (9 767); як прав споживачів (1 744); права на працю (1 467).**

Відкрили **294 провадження**, в рамках яких здійснювалися заходи реагування та поновлення прав громадян.

Підготували **1 135 позицій** Уповноваженого до проектів нормативно-правових актів, які розглядаються на засіданнях Уряду та Парламенту.

Здійснили **34 моніторингових візитів**, якими охопили **323 об'єкти** органів державної влади, місцевого самоврядування, комунальних установ та закладів.

Російське вторгнення стало активатором порушення прав:

- у сфері соціального захисту: пенсіонерів та осіб з інвалідністю; членів сімей померлого годувальника; осіб, які опинились в складних життєвих обставинах; внутрішньо переміщених осіб та осіб, які постраждали від збройного конфлікту; отримувачів різних видів державних соціальних допомог, пільг та компенсацій, реабілітованих осіб;
- у сфері праці та на підприємницькій діяльності: застрахованих осіб; медичних працівників та членів їх сімей у разі смерті; фізичних осіб-підприємців; працівників у різних сферах праці;
- у сфері охорони здоров'я: хворих на онкологічні захворювання; осіб з інвалідністю; отримувачів медичної допомоги;
- у сфері власності: отримувачів аліментів;
- у сфері екології: жителів різних регіонів на безпечне довкілля;
- у сфері освіти: здобувачів вищої освіти;
- права споживачів: у сфері банківських послуг; житлово-комунальних послуг; роздрібно-торгівлі через інтернет-мережу.

Жителька міста Маріуполь Донецької області, яка з лютого 2022 року є особою з інвалідності з дитинства I групи підгрупи А повідомила в Офіс Уповноваженого, що вона отримує державну соціальну допомогу в розмірі 3 868 грн, як для осіб з інвалідністю I групи підгрупи Б, замість 6 586,80 грн, що не відповідає її статусу.

Заявниця внаслідок воєнних дій виїхала за кордон і самостійно не могла захистити своє право. Працівники Офісу Омбудсмана з'ясували, що Департамент соціального захисту населення Маріупольської міської ради не передав до інформаційно-обчислювального центру Мінсоцполітики реєстри призначених у лютому 2022 року державних допомог жителям міста Маріуполь.

За результатами вжитих заходів реагування, інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики отримав необхідні документи, тож це дозволило виплатити заявниці у грудні 2022 року допомогу у належному розмірі 6 589,80 грн, а також донараховані кошти за період з лютого по листопад 2022 року.

Олена Колобродова

Представник Уповноваженого
з соціальних та економічних прав

✉ kolobrodova@ombudsman.gov.ua

Право на справедливе правосуддя в Україні в умовах війни

Протягом року Департамент отримав **2 975 звернень**, в яких повідомлялося про **5 105 порушень** процесуальних прав, серед яких:

- **3 628** про порушення під час здійснення кримінального провадження;
- **790** про порушення у цивільному та адміністративному судочинстві;
- **687** про порушення процесуальних прав в місцях несвободи.

За результатами розгляду повідомлень про порушення процесуальних прав було:

- внесено **13 подань Уповноваженого**;
- направлено **3 205 листів** щодо перевірки фактів порушення прав;
- правоохоронними органами за результатами ініційованих Уповноваженим перевірок та вжитих заходів за **36 фактами** внесено інформацію до ЄРДР.
- здійснено **67 моніторингів судових засідань**, 38 з яких – регіональними представниками Уповноваженого.

Опрацьовано 435 проєктів нормативно-правових актів.

Викликом для забезпечення правосуддя у кримінальних провадженнях стала неможливість передачі судових справ після зміни їх територіальної підсудності із судів, що знаходяться в районі проведення бойових дій чи на тимчасово окупованій території. Було виявлено проблему, що нормами КПК України не визначено механізму відновлення матеріалів кримінального провадження, що перебувало у провадженні суду, але не завершилося ухваленням вироку.

Уповноважений надіслав лист до Комітету ВРУ з питань правоохоронної діяльності до законопроєкту реєстр. № 7494 з пропозиціями для врахування під час підготовки законопроєкту до другого читання. Пропозиції були враховані Парламентом у повному обсязі. Закон набрав чинності 11.12.2022. В КПК України було забезпечено можливість для відновлення втрачених матеріалів кримінальних проваджень.

Олена Фролова

Представник Уповноваженого в системі судоустрою з права на справедливе правосуддя та представництва в Конституційному Суді України

✉ frolova@ombudsman.gov.ua

Захист прав людини в кожному куточку України

В умовах широкомасштабного російського вторгнення, збільшення кількості порушень прав людини та звернень громадян за їх захистом та відновленням, ускладненої логістики, наочною стала потреба представлення Омбудсману в кожному регіоні. Це потрібно для оперативного реагування на порушення, а також виокремлення специфічних викликів щодо прав людини, пов'язаних із міжнародним збройним конфліктом.

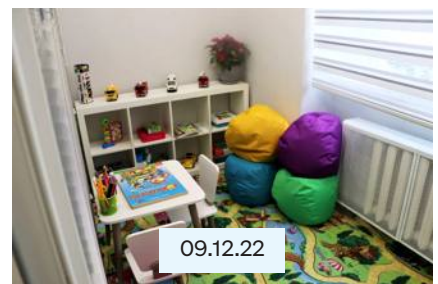
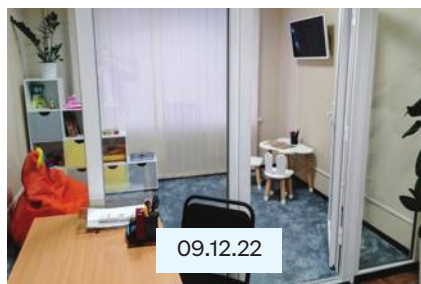
Пріоритет: розширення мережі Представництв Уповноваженого в обласних центрах України, представників на нині тимчасово окупованих територіях, а також їх регіональних команд.

Відновлена конструктивна співпраця з проектом UNDP та Асоціацією УМДПЛ щодо залучення до роботи регіональних координаторів зв'язків з громадськістю, що є дієвим механізмом взаємодії інституції громадами на всій території України.

Також в Києві, Львові та Хмельницькому були відкриті Консультаційні центри Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

Консультаційний центр надає підтримку громадянам України у режимі онлайн та офлайн щодо:

- роз'яснення можливих шляхів повернення дитини або сімей з дітьми на підконтрольну Уряду України територію;
- отримання свідоцтва про народження дитини в умовах воєнного стану або його легалізація, якщо документ отриманий на непідконтрольній території;
- встановлення контакту з дитиною, яку вивіз один із батьків за кордон;
- заповнення форми розшуку дитини або заявки на отримання допомоги дітям, як/ зазнали травмувань внаслідок війни,
- інші питання, пов'язані з порушеннями прав людини.

Київ

🏠 вул. Інститутська, 21/8, м. Київ

0800-50-17-20
(безкоштовно в Україні)

044-253-75-89
(для дзвінків з-за кордону)

Хмельницький

🏠 вул. Свободи, 70, офіс 104,
м. Хмельницький, 29001

0800-50-17-20
(безкоштовно в Україні)

+38 (0382) 704 500

Львів

🏠 вул. Винниченка, 18, каб. 107

+38 0322 550 950

Повітряна тривога

Увага! Попередження про повітряну тривогу! Ідіть до найближчого бомбосховища. Звуки сповіщень про повітряний наліт стали до болю знайомі всім українцям. Але все одно щоразу серце стискається, коли спрацьовує тривога, це означає, що вам потрібно піти в бомбосховище або знайти інше відносно безпечне місце. Українці провели сотні годин у своїх коридорах щонайменше за двома стінами, у холодних підвалах і підземних паркінгах, на станціях метро.

Коли спрацьовує тривога, це також означає, що російську ракету, літак чи безпілотник відправили знищувати та вбивати. І навіть якщо ви зараз у безпеці, хтось інший, хтось, хто вам небайдужий, може бути ні. Це ж слово вживається в українській мові для позначення настороженості – тривога.

P.S. Запрошуємо відвідати Україну! Обов'язково встановіть додаток перед поїздкою.

Air Alert: програма, яка сповіщає про небезпеку в певному регіоні на вашому смартфоні. Налаштуйте програму в Google Play або AppStore.

Російська Федерація та всі військові злочинці, яких вона направила в Україну, понесуть найсерйознішу відповідальність за зло, яке вони вчинили.

Україна ретельно документує кожен злочин і кожну жорстокість. Усі винні, безсумнівно, понесуть відповідальність.

Ми ніколи не забудемо і не пробачимо. Як і світ.

#StandWithUkraine

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
(з 1 липня 2022 року)

✉ lubinets@ombudsman.gov.ua

Гаряча лінія Верховної Ради України
Уповноважений з прав людини 0 800 50 17 20
або електронною поштою hotline@ombudsman.gov.ua

#StandWithUkraine

Права людини в Україні

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine